

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratio Secvnda Parænetica ad restaurandam in Belgio pristinam pietatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

mine tuam Religionisque causam vel in præsentis mortis discrimine deferendam.

ORATIO SECUNDA

Parænetica ad restaurandam in Belgio pristinam pietatem.

*Miseria
ad spectus
commiserationem
excitat.*

*Herodot.
lib. 3.*

SI qua vlllo tempore miseranda rerum facies oculis subiecta vim habuit, aut ad mouendam intuentium commiserationem, aut ad animos indignitate rei percellendos, eorumque opem implo- randam qui in rem communem aliquid conferre possunt; ea sanè est afflictissimi Belgij nostri calamitas, vt cum quauis præterito- rum sæculorum fortunâ in contentionem venire posse videatur. Fe- runt olim Zopyrum, toto corpore mutilum ac lacerum, consueque Babyloniorum animos ad commiserationem flexisse, vt etiam summa rerum ipsi aduersus Dariam committeretur; & tamen tragicam ille fabulam mentiebatur: nobis profecto seria tragicaque sunt omnia, nul- lusque ludus luditur. M. Antonius aliquando sanguinolentam C. Cæ- sariis tunicam pro concione ostentans, Romanorum animos in par- ticidas vindictæ studio inflammavit: & tamen quantum interest in- ter eius necem, qui dominandi cupiditate Rempublicam pessumde- derat, & calamitosissimam patriam nostram; non externorum magis quam impiis filiorum pedibus conculcatam? Denique ferunt Cresi Lydorum Regis filium, expugnatis à Cyro Sardibus, cum videret mili- tis cuiusdam mucronem parentis sui iugulo imminentem, naturæ vin- cula extremo conatu perripisse, & cum in illum vsque diem mutus & elinguis fuisset, magnitudine periculi percussus vocem primam paren- ti salutarem à seipso extorsisse: at certè maior nos charissimæ patriæ nostræ fortuna percellit. Quas igitur in vnus discrimine, & quasi ca- lamitatis particulâ, voces doloris indices pietas expressit; eas à me po- tiori iure licet infante, ac dicendi imperito, sibi charissima patria no- stra deposcit in malorum calamitatumque genere vniuerso: cum non vnus intentus iugulo gladius cernitur, non vnus clades aut orbitas ti- metur; sed immerfus vrbium cruori mucro grassatur, & plurimorum or- bitas oculis obijcitur: cum non exiguâ Belgij parte, nulla iam rerum sacrarum reuerentia, cum diuina & humana iura omnia pedibus obte- runtur. Sanè durus ac ferreus, imò naturæ communis expers, non im- meritò videretur, qui in tantâ calamitate non dico aliorum prohiberet lacrymas, sed non indulgeret suis. Ergo ne similis mihi crudelitatis no- ta inuratur, si quam oculis vestris compendio subiecti, Belgij nostri ca- lamitatem tacitus præteriero; hortabor precaborque vos, vt optimæ parenti filij, castissimæ Religioni orthodoxi, tot animarum pereuntium periculo alienæ salutis auidissimi, quanto potestis studio industriæque succurratis: vt, vobis adnitentibus, antiquus ille Religionis splendor postliminiò elucescat, quem hæctenus ex historiarum monumentis po- tius coniecturâ assequi, quam oculis licuit vsurpare.

Quod olim in votis habuit magnum illud Ecclesiæ columen Augu- stinus,

stinus, vt Urbem orbis victricem cerneret deuictarum ciuitatum spo-
 liis referam, domitarum gentium exuuiis locupletem, Africani, Pom-
 peij, Cæsaris, Octauiani Augusti nobilitatam triumphis; & vt verbo
 cuncta complectar, in vnius vrbs ornamenta profusum, quidquid o-
 pum diuturnâ felicitate orbis terrarum congeserat vniuersus: id ego
 hodiernâ die non absimili voto libenter paciscerem; nimirum vt Belgi-
 cam nostram, non Martis insignibus toto orbe celebrem, sed, quod lon-
 gè præclarissimum victoriæ genus est, proscriptâ idololatriâ, impietate
 debellatâ, prostratâ vitiorum acie, aut sanctissimis legibus coërcitâ, de
 hoste longè perniciosiore, imò & de seipsâ, triumphantem mihi con-
 templari liceret. Quæ tametsi iam inde à temporibus Apostolorum
 (missis, ab eorum Principe, Materno aliisque viris Apostolicis) à ^{Belgium}
 barbarie ad humanitatem, à bellicâ ferociâ ad pacis studia, moref- ^{olim reli-}
 que Christianis dignos, traduci cœperit; femina tamen hæc tantum- ^{gione sto-}
 modò quædam fuerunt, quæ deinde à Siagrio, Seruatio, Eligio, Wille- ^{rui.}
 brordo aliisque Præsulibus exulta, addo etiam Liuini, Piat, Bonifa-
 cij, similibumque Heroum, non sudore tantum, sed etiam sanguine ir-
 rigata, in latissimam segetem exerescerent. Tum verò, Deus immorta-
 lis! quàm pulchrâ, quàmque latâ metamorphosi gens illa, quæ prius
 inculta atque horrida nihil nisi ferociam ac truculentiam spirabat, ad
 omnem virtutem atque honestatem Christianis legibus ac præceptis
 est instituta! & quæ prius nil nisi siluas ac spelæa ferarum nouerat,
 quanto ardore religiosissima templa frequentare cœpit! quid dico fre-
 quentare? imò etiam splendore Regibus inuidendò excitare? Quàm
 lata passim videre erat erumpentia virtutum germina? quàm splendida
 candicare virginitalis lilia? quàm grati odoris propagari Monacho-
 rum atque Anachoretarum violas? Sed nec rosæ defuerunt, effuso in
 causâ Fidei sanguine purpuratæ. Immensi laboris fuerit, singula vel
 numerando percensere: sed neque mihi propositum est totius retro
 acti temporis effigiem vobis repræsentare. Vnum è pluribus at-
 tis Christianæ sæculum ab anno scilicet sexcentesimo vsque ad se-
 ptingentesimum paucis adumbrabo. Cuius Annales dum percurro, vix ^{Belgarum}
 ipse rebus compertissimis ac testatissimis fidem adhibeo: tantum san- ^{sanctitas}
 ctitatis florem in tantillâ terræ particulâ (quantam Belgica nostra leu- ^{septimo}
 cas non amplius LX. quâ latissimè patet, protensa complectitur) tantillo ^{saculo.}
 tempore succrescere potuisse. Illud fidenter dicam, nullam me toto
 orbe Christiano Prouinciam nouisse, etiam altero tanto terrarum spa-
 tio ampliorem, quæ, si Martyres excipias (quorum æquè facilè millenos
 ac singulos vnius alicuius tyranni mucro demersit) tot sanctitatis lu-
 mina, aut astra potiùs, sacris Ecclesiæ fastis adscripta, cælo transmiserit.
 Quis affirmanti fidem habebit, nisi qui fastos ipse euoluerit, vix totis
 centum annis floruisse non tantum sanctimonix famâ, sed & miraculo-
 rum gloriâ centum ac viginti vtriusque sexus illustrissima capita? è qui-
 bus si Liuinus, Lambertus, Leodegarius, Ewaldus, aliique fortè duo-
 decim sanguinis sui purpurâ nobilitantur; non minùs tamen quàm ce-
 teri omnes, totius vitæ laudabiliter actæ meritis in censum veniunt.
 Quid ego ex hoc numero sanctissimos Antistites commemorem, Acha-
 rium,

rium, Theodoricum & Eligium Neruorum, Chilianum Atrebatensium, Audomarum Morinorum, Aubertum & Gaugericum Cameracensium, Amandum & Lambertum Traiectensium, Willebrordum Ultraiectinorum? Quos viros? quæ Religionis oracula? quæ virtutum decora sæculum vnicum orbi terrarum dedit? vt agnoscatis Fidei nostræ ac pietatis semina longè lateque iacta, tantò fecundiora in suis segetibus adoleuisse, quò solertiore industriâ exculta, & maiori colonorum curâ subactâ glebâ fuerunt excepta. Sed nusquam vberior ac latior hic operæ fructus emicuit, quàm in religiosissimis Cœnobaritarum cœtibus, sacrarumque Virginum gynæceis toto Belgio hoc sæculo exciatis. Quis celeberrima palatia dicam an Cœnobia & Asceteria ignorat, Blandiniense, Sithiacense, Amandinum, Latiense, Marchianense, Aquicinctinum, Maricollense, Hannoniense, Lobienfe, ceteraque quorum numerum inire ipsa copia non permittit? Quis non admiratur illos nobilissimarum Virginum cœtus Canonicis legibus adstrictos, Montensem, Niuellensem, Malbodiensem, Andanensem, ceterosque non Religione magis quàm maiestate venerandos? Sed ipsos potius Cœnobiarchas & sacrarum Virginum Antistites libet admirari, Amandum, Bertinum, Floribertum, Winocum, Donatum, Babolenum, Vrsinarum, Dodonem, ceterosque non impares opinione sanctitatis: itemque Waldetrudem, Gertrudem, Aldegondem, Odiliam, Eusebiam, Beggam, ceterasque, quas numerus, non vitæ merita, silentio iubent præterire. Et cui dubium nunc esse poterit, infinita per vniuersam Belgicam illo sæculo sub talibus pietatis cultoribus pullulasse sanctitatis germina, præsertim si animaduertit, cum tot viris religiosissimis totam pænè Belgicam nobilitatem de sanctitatis gloriâ decertasse? Magnum enim in omnem partem momentum habet virorum matronarumque Principum exemplum: & quod magnis auctoribus commendatur, pulchrum id subditi atque expetendum ducunt. Ingreddimini ergo tantisper hoc virtutum viridarium, & inter Belgicæ nobilitatis decora florem aliquem fructumque pietatis hinc illinc decerpite. Neminem proferam, nisi cominuni Ecclesiæ suffragio Calitibus adscriptum. Videte igitur Bauonem Hasbanix Comitem, optimis facultatibus in pauperes erogatis, intra rusticum mapale pœnitentiæ gratiâ inclusum. Videte sanctissimam Adalbaldi Principis Duacensis familiam, eiusque vxorem Rictrudem, liberosque Maurontum & Eusebiam non minori sanctitatis gloriâ illustres. Quid S. Pipinum Landensem, Brabantix Ducem, producam, eiusque coniugem Itram? quid S. Vincentium Hannonix Comitem, eiusque coniugem Waldetrudem? qui non contenti quatuor liberis sanctitate conspicuis, Landrico Meldensi Episcopo, Madelbertâ, Aldetrude & Denclino, plurimos insuper vterque CHRISTO aggregarunt. Omitto illustrissimam B. Witgeri Comitis & Amelbergæ familiam, in quâ Ablebertus Cameracensis Episcopus, Reinildis, Gudula & Pharaildis acceptam à parentibus gloriam propriis vitæ meritis amplificarunt. Taceo Wandregisilum sub Dagoberto Gallix Comestabilem sponsæ suæ persuasisse, vt sanctiores virginitatis nuptias cum CHRISTO pacifcerentur: & ne fragilior sexus

*Nobilitas
Belgica
sancta.*

hac

hac laude videatur inferior, tantumdem eodem saeculo nobilissima Bertilia marito suo Gutlando persuasit. Taceo viduas generosissimas Bertam & Beggam: quarum illa post obitum mariti è Regio sanguine cum filiabus Gertrude ac Deotila Religiosam vitam professa est; hæc post mortem Pipini Herstalli, Brabantiae Ducis, nobilissimis virginibus Andanensibus ad eximiam vitæ sanctimoniam exemplo præiuit. Taceo denique Basinum, Iudocum, Winocum, omnes Regij sanguinis, aliosque complures, ne immergar in hoc laudum oceano. Post tot illustra sanctitatis monimenta, post tot nobilissima fidera subditis ad omnem virtutem ac pietatem prælucentia, an mirum cuiquam videbitur, horridas illas Belgicæ nostræ filias tam cultis moribus tamque præstanti religione effloruisse? an obstupescet tot religiosissima templa excitata, tot Cænobia insigni munificentia dotata? Fateor hæc talia esse ac tanta, vt vix opes Regiæ tantæ liberalitati suffecturæ videantur: & tamen floruit Belgium post tantam profusionem, non opibus minus atque copiis, quam pietate ac religione. Neque enim liberalibus in Deum animis fortunatum dispendium est pertimescendum. Nimis à ratione foret alienum, amoris ac beneficentiæ contentione inter Deum & hominem instituta, minus aliquid à Deo, quam ab homine præstari. Itaque cum posterioribus saeculis non solum eximia pietate & liberalibus disciplinis, & artificum industriâ, & omnium penè gentium commerciis, denique nullo non ornamentorum genere Belgica nostra emineret, & ad cumulum huius felicitatis alta pax accessisset, diuersarum Prouinciarum incolis per pacta connubialia Principum sub vnus imperio coalescentibus; ita omni genere laudis inclarescere cœpit, vt quæ prius imitatione filiarum suarum horridis incultisque mentibus abundare credebatur, tandem velut paradysus Dei meruerit appellari, & illud Isaïæ vaticinium, tamquam de se pronuntiatum, audire: *Non vocaberis ultra Derelicta; & terra tua non vocabitur amplius Desolata: sed vocaberis Voluntas mea in eâ, & terra tua Inhabitata: quia complacuit Domino in te.* Sed non tulit tam secundos rerum successus humani generis aduersarius: & cum tam firmum ac munitum iam conspiceret Belgarum statum, vt externis viribus vix labefactari posse crederet; illos ipsos in exitium suum armauit, vt clades quæ ab hoste externo timeri non poterat, à domestico inferretur. Hanc in rem prima ac promptissima eius improbitati arma suppeditauit, quæ ferè ad euertenda Regna solet, nimia felicitas. hæc enim animos primùm inusitato fastu inflauit, & antiquæ simplicitatis contemptum inuexit: accessit deinde luxus conuiuiorum, qui Sybaritarum leges saperet. hi enim ad solennes epulas toto anno conuiuas, vt se compararent, præmonebant: at Belgæ nostri in quibusdam emporiis eousque ventri atque abdomini erant mancipati, vt ad apparandum vnicum solenne conuiuium, totis sex mensibus trium cocorum desudaret industria. Sic paulatim perfractis temperantiæ atque honestatis repagulis, libidini frena laxata sunt. quæ quidem eos primùm corripit, quibus opes & copiæ vitiorum potius quam virtutum fomitem subministrabant; sed mox latius serpente contagione, non tantum promiscuos hominum cœtus, sed sacratiora

*Hæresis
maxima
caussa mi-
seriarum
Belgij.*

contubernia peruagata est: In hanc materiam cum præterito sæculo funesta illa hæreseos fax adhæresceret, quæ non incendia toto Belgio excitauit! quàm luctuosam patriæ nostræ vastitatem intulit! Venerunt è fæce turpitudinum noui isti Euangelij, si Superis placet, præcones, nullâ morum probitate, nullâ sanctioris vitæ disciplinâ, nullâ pietate aut religione ad populum commendati (quales olim viri Apostolici maioribus nostris Fidei facem præluxerunt) sed versipelles, flagitiosi, palàm incorruptum Dei verbum iactantes, clam verò Fidem ac religionem, imò perfidiam, vitæque licentiam quæstui ducentes. Qui cum timorem ac reuerentiam Numinis animis excussissent, quidlibet impune perpetrandi licentiam ac temeritatem inuexerunt. Nec vnum noxæ genus propagatum est; sed rapinæ, libidines, dissidia, rebelliones, sacrilegia, denique diuini humanique iuris contemptus, velut disiectis aggeribus, patriam inundarunt. Ac primùm quidem huius mali labes extremis limitibus se continuit, ac priuatorum parietibus circumscripsit, quasi experiretur: sed paulatim eorum, quibus Ecclesiæ moles incumbabat, partim dissimulatione, partim fœcordiâ, partim etiam perfidiâ, ad ipsa viscera penetravit, totoque se corpore diffudit; ac funestum illud incendium concitauit, quo etiamnum videmus & gemimus nobilissimas Belgij Prouincias conflagrare. Tanti stetit à primis finibus pestem non arcuisse; quæ impiâ dissimulatione corroborata, modum nullum accipit, stragemque edit, quantam vult ac potest, non quantam permiseris. Hinc enim (vt per malorum compendia præcepta feratur oratio) crudele illud bellum exarsit non Belgij, sed orbis prope modum vniuersi. siue enim Duces aspicias, Europa in partes abiit: siue milites, hinc & inde Belgarum robur; & prout sunt diuersa partium studia, hinc Hispanicæ Italicæque militiæ flos, inde quotquot heterodoxis aut impietatis commercio aut politicâ ratione copulantur: siue tempus, iam septuaginta annis vnus belli incendium grassatur, cum nullum apud Romanos diuturnius fuisse legamus bello Mithridatico, quod vix quadraginta annos tenuit: siue locum, tantilla terræ portio tam latè patentis belli area est, tot tragœdiarum orchestra, totius Europæ non inuentum sepulchrum, tot Principum ac Ducum clade funestatum. Non circumducam auditores meos per singulos huius palæstræ campos funeribus infames; vnica Ostendana obsidio vtrique parti centum millium hominum internecone stetit. Quid ego hîc excidia vrbium commemorem? quid agrorum populationes? quid publica latrocinia? quid priuatorum direptiones? quid sanctissimorum templorum euerfiones? quid illatam nobilissimis Prouinciis vastitatem, & quod meritò quilibet admiretur, congestis in Belgium totius orbis diuitiis, extremam paupertatem? Olim nullâ vnciâ, imò ne teruncio quidem auri Hispanici submisso, cum Principum plerique panè dixeram Regias opes Cœnobiis templisque priuati largirentur; florebat tamen Belgium, opesque suas ac felicitatem vix capiebat. Nunc religiosissimis templis ac florentissimis Cœnobiis hæreticorum furore ac infatiabili quorundam cupiditate direptis ac euerfis, quamuis submissis in annos singulos auri Perûani modò tricies, modò quadragies, modò quinquagies

Belli Belgij origo.

mala.

gies centenis millibus aureorum; exhausto tamen Reipublicæ arario, ac priuatorum fortunis partim accisis, partim profligatis, vix paupertatis suæ modum causamque assequitur, magnas inter opes inops. Hoc nimirum ad cumulum ruinæ nostræ debuit accedere, vt ne quidem inter tot tantasque miseras Belgica nostra misera aut commiseratione digna censeretur. Vtinam aliquis saltem Marcellus inter patriæ nostræ rudera circumferret oculos; quem ferunt, captis à se Syracusis, nobilissimæ quondam vrbs cladibus illacrymasse. Gratulor tibi, Syracusana ciuitas: video enim in tantâ clade aliquam tibi gratulandi relictam esse materiam. si tibi incolumi stare non licuit, lentè tamen leniterque sub Marcello hoste tam mansueto cecidisti, qui & lacrymas tibi cadenti impendit; & ne quid grauius peccaret militaris furor, seuerâ lege sanxit. At miseriis nostris non hostes tantùm remoti, sed vicini etiam spectatores illudunt; & ab iis, quos minimè decuit, ad diripiendas exuuias concurrunt: nec desunt in quibusdam Belgij Prouinciis, qui matris suæ calamitosissimæ bustis insultent, & humili nimis loco se stare arbitrentur, nisi supra patriæ suæ ruinas pedem posuerint. Sed inter cetera quæ recensuimus tristitia sanè ac luctuosa, nihil æquè deplorandum, quàm supremi Numinis reuerentiam obsoleuisse, sacra cærimoniasque conculcatas, veræ ac genuinæ Fidei sementem peruersis hæreticorum dogmatibus quasi spuris seminibus adulteratam: morum honestatem, pudorem, Religionem denique ac pietatem, non paucis regionibus impotenti hæresos dominatu esse proscripta, denique nescio quam barbariam multis locis inuectam. Hæc si segnes & ignaui dissimulamus, R. R. Patres, profectò nulla in nobis veri zeli scintilla residua est: si non his tantis dispendiis ad diuini honoris vindicias excitamur, si non ad hæresim expugnandam, & profliganda vitia, in solem, in puluerem, in aciem prodimus; nullum veræ laudis gustum habemus. Aut si tanta diuinæ Maiestatis iniuria, tot animarum perniciēs, tam luctuosa patriæ nostræ facies excutiendo torpori nostro non sufficiunt; quos tandem stimulos expectamus? Legimus olim, euerso religiosissimo illo simulque augustissimo Solymorum templo, Deum præcepisse Ezechieli: *Fili hominis, ostende domui Israël templum, & erubescant ex omnibus que fecerunt*: Ezech. 43. populum autem, tam funestâ specie obiectâ, in se suaque scelera, tamquam miserandi illius excidij causam, iusto dolore exarsisse. Quid nos autem, quibus non propria tantùm, sed etiam populi peccata deploranda incumbunt? quo tandem animo erimus inter tot religiosissima templa in parietinas ac rudera conuersa, inter tot millia animarum in exitium ruentia sempiternum, ceteraque nimis luctuosa, quæ adhuc oculis nostris animisque quotidie obuersantur? Si apud eos verba facerem, quorum flagitia vindicem Dei manum in Belgicam nostram armarunt ac prouocarunt, exprimerent fortassis hæc eius vulnera pœnitudinis lacrymas, & has Thesei quondam voces:

O patria! tales intuo vultus tuos?

Talesque feci?

Nunc cum ad Religiosissimos Patres tota hæc referatur oratio, quid minus sperare possum, quàm sinceræ commiserationis affectum? Illud verò

Belgij miserie ad opem ferendam nos debent mouere.

Ezech. 43.

Sen. Hip. pol.

verò præclarissimum est commiserationis genus, quod in depellendis miseris consistit. Hic ego zelum vestrum, vestramque solertiam imploro, Reuerendi Patres. Ad hæc gloriosa facinora tuorum manus deponuntur, ô sacra IESV Societas: ut quidquid perniciosæ contagionis & adulterinæ sementis toto Belgio dispersum est, doctrinæ tuæ Religionisque præstantiâ penitus exterminetur. hic campus est, in quo tuorum defudet industria, in quo labor, in quo virtus, in quo ratio instituti copiosam gloriæ segetem ac materiam consequantur. Negati quidem non potest, oppressam diu pietatem multis locis respirare cœpisse, & auitam Religionem etiam maiori sanctitatis fenore restitutam efflorescere. Nec desunt, qui cum diuinorum mysteriorum frequentationem, diuini cultus amplificationem, Cœnobiorum disciplinam postliminiò restitutam, singulari animi voluptate contemplantur, pænè exclament; Tanti fuisse, & præsentis serenitatis exordia præuiâ tot annorum tempestate commendari: sed ingens nobis adhuc tempestas superanda est, & multa restant persananda vulnera, quæ hæreseos perfidia, aut bellorum furor infixit. An non Hollandia, Frisia, Zelandia, Transifalania, magnaque pars Brabantiae & Geldriae, adeoque pænè dimidia pars Belgicarum Prouinciarum sub crudelissimo planeque exitiabili hæreseon iugo adhuc ingemiscit? Et quænam ibi spes salutis reliqua, ubi augustissimum Deo sacrificium offerre, sacrilegium est; conscientiam Exomologesi expiare, flagitium; errantes in viam reducere, crimen pænè læsæ Maiestatis? Quis ibi supremi Numinis cultus, quæ cæli reuerentia, ubi blasphemis in Deum Superosque contumeliis omnia personant? Quæ species religionis, ubi templa conuersa sunt in horrea; ubi nulli festi dies, nisi qui Bacchum, aut aliquid Bacchanalibus affine redolent? Quid dicam de vastissimis aliarum Prouinciarum campis, quos etsi hæresis non subiugauit, armis tamen & perpetuis excursionibus habet infestis? Vidimus in pagis aliquot, in ipsâ arâ, seminibus eò inter templorum rudera vento aliquo temerè delatis, arbores excreuisse, quas nemo posset amplecti. Ibidem rogati incolæ ipso Dedicationis templi die, nullane futura esset sanctissimi Sacrificij copia? nec Sacerdotis, nec Sacrificij nomenclaturam nouerant: ita non tantum templorum rudera in siluas abierant, sed animis etiam siluescentibus ipsa Religionis nomina fuerant obliterata. At cultiores fortassis, & ab hæc barbarie remotiores sunt ciuitates. Fateor: & hoc etiam addo, nonnullas esse nimium excultas, sed iis in rebus quæ ad fastum luxumque pertinent, quibus vindictam diuinam potius, quàm commiserationem prouocant. Olim Romanæ Reipublicæ cælestes iras imminere vaticinatus est Horatius: at quibus iudiciis?

Motus, inquit, doceri gaudet Ionicos

Matura Virgo.

O si nunc non virgines viro maturas, sed infantes propemodum pupos atque pupas videret ad numeros saltantes, & profanas nequitas balbutientes! à quibus si prima Fidei elementa poposceris, ut salutis signum frontem pectusque muniant, ut vnum Deum bonorum omnium auctorem venerentur, ut Virginem Dei Matrem salutent, nihil obtinebis;

hæc

bam, ponite vobis ante oculos primos illos Societatis nostræ Decem-
 viros, qui per Latium, Etruriam Venetosque secuturis laboribus præ-
 ludentes, nouam rei Christianæ faciem applaudente Româ inuexe-
 runt: qui per Italiam, Germaniam, Hispaniam, Galliamque dispersi,
 non dicam paucis annis, sed præne mensibus, extirpandis vitiis,
 virtutibus inferendis, profligandâ hæreticorum perfidiâ, antiquâ
 Religione stabilendâ, totum præne Christianum orbem sui nominis
 gloriâ compleuerunt. O ignauos nos ac degeneres, si eorum labo-
 res ac heroicas virtutes suspicere potius, quàm æmulari pulchrum du-
 cimus; si eorum gloriam honori potius ac voluptati nobis esse,
 quàm stimulo ad ardua quæque suscipienda credimus! Hoc igitur
 agamus: nullum officij genus prætermittamus, nec sudori parcamus
 nec sanguini, vt antiquam patriæ nostræ pietatem ac religionem etiam
 cum scœnore postliminiò redhibeamus. Si negotium hoc viribus no-
 stris impar existimamus, habemus viros religiosissimos sub variis si-
 gnis CHRISTO auctoratos, qui se in huius laboris societatem, in
 huius militiæ contubernium, in huius gloriæ communionem offe-
 runt, imò qui fortassis antesignani censei poterunt ac Duces. Cùm
 enim animaduerto Religiosorum Familias passim toto Belgio reui-
 rescere, & mutuâ virtutis æmulatione excitari; iamdudum mihi præ-
 sagit animus, tot bonorum vota ac suspiria pro afflictissimo Belgio
 nostro tandem Deo cordi fore. Agite ergo, & ab aliis benè cepta stre-
 nuè vrgete: non in limine operum laborumque standum est; aliorum
 vos conatus ad vltiora inuitant. Nolite, quod pigri agricolæ solent,
 alienos labores in semente destituere: neque terreat vos peruerforum
 dogmatum infesta segetibus germina, quæ radicitus extirpanda sunt;
 non improborum furor, non sanguinariæ leges, non vlla vis hostium
 piis vestris studiis remoram iniiciat. Virtus in arduo posita, quò du-
 riora habet experimenta & difficiliores successus, eò certius & expedi-
 tius sibi sternit iter ad gloriam. Intuemini Sodales vestros, quos eorum-
 dem laborum ac studiorum consortes habetis, qui vastissima terrarum
 Oceanique spatia emensi, terras aperiant, quas orbe toto natura sub-
 mouit: qui cùm in extremo mundi limite consistunt, alium etiam
 mundum zelo suo designant, & nouas Indias in Indiis indagant: qui
 dum incultas Paraquariæ solitudines peruagantur, in ipsis etiam sub-
 terraneis specubus & cauernis barbaros inuestigant: vt non modò solis
 cursum rerum gestarum gloriâ exæquent, sed eò etiam veritatis lumen
 inferant, quò ille radios suos non potuit inferre. Horum si vos æmula-
 tio accenderit; non deerunt hîc inflammatis desideriis vestris Indiæ:
 suppeditant illas Hollandia, Zelandia, Frisia, Transsifalania. Quas vbi
 ex horridis vitiorum atque errorum senticetis ad amœnam speciem, læ-
 tamque fecunditatem, cultorum noualium instar, perduxeritis; tum de-
 mum vobis orbis Christianus pristinum Deo cultum ac venerationem,
 patriæ antiquum pietatis ac religionis splendorem, ciuibus salutem at-
 que incolumitatem postliminiò restitutam gratulabitur.